

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno diplomanta: Jan Švarc

Téma práce: Směnka v současné praxi se zvláštním zaměřením na druhy a přípustnost kauzálních námitek a rozhodování o nich

Rozsah práce: 60 stran (bez seznamu literatury, přílohy a anotace)

Datum odevzdání práce: 30.3.2011

1. Aktuálnost (novost) tématu:

Autor zvolil poněkud nestandardní přístup při zpracování své diplomové práce, která není věnována jednomu tématu, ale čtyřem tématům, a to: definici směnky, historickému vývoji směnky, funkci směnky v současnosti a směnečným námitkám. Všechna tato témata již byla opakovaně zpracována v odborné literatuře, přesto nelze popřít určitou aktuálnost zejména části, která je věnována funkci směnky v současnosti a judikatuře soudů o směnečných námitkách.

2. Náročnost tématu:

Autor se při zpracování diplomové práce seznámil nejen se základní odbornou literaturou a judikaturou o směnkách, ale také s méně známými prameny (např. o archeologických nálezech v Egyptě). Autor ve své práci využil i své praktické zkušenosti se směnkami (jak sám uvádí, má desetileté praktické zkušenosti se směnkami, protože pracuje ve společnosti zaměřené na vymáhání pohledávek). Ve své práci použil zejména metodu analýzy, kterou uplatnil jak při posuzování odborných pramenů, tak při posuzování konkrétních příkladů z praxe a judikátů.

3. Kritéria hodnocení práce:

Autor si ve své práci nestanovil žádný konkrétní cíl, proto nelze posoudit jeho splnění. Autor práci rozdělil na čtyři kapitoly (kromě úvodu a závěru) věnované výše uvedeným tématům. Tato témata jsou více-méně samostatnými tématy, týkajícími se různých aspektů právní úpravy směnek (jak to ostatně sám autor přiznává v závěru své práce). Důsledkem tohoto přístupu také je, že název práce neodpovídá jejímu obsahu. První část práce je věnována definici směnky. Autor zde uvádí z odborné literatury pouze dvě, poněkud náhodně vybrané, definice směnky (přičemž první z nich podrobil

odůvodněné kritice). Kvalitu práce by bylo zvýšilo, pokud by autor provedl komplexnější analýzu pojetí směnek v odborné literatuře, včetně pojetí směnek v zahraniční odborné literatuře (zajímavým by mohlo být srovnání pojetí směnky v kontinentálním, „ženevském“ právním pojetí s pojetím směnky v anglo-americké právní oblasti). Za přínosné však lze považovat, že autor zde předkládá také svou vlastní definici směnky jako listinného cenného papíru, do kterého je vtělena abstraktní peněžítá pohledávka.

Druhá část práce je věnována některým aspektům historického vývoje směnky. Autor zde přichází se závěrem, že směnky se používaly již v době římské nadvlády v Egyptě. Tento názor, byť není převládajícím názorem v současné odborné literatuře (podle kterého počátky směnek jsou ve středověké Itálii), však není nikterak nový a jak autor sám uvádí, byl zastáván již některými právními teoretiky v 19. století a na začátku 20. století. Originalita autora však spočívá v tom, že k podpoře uvedeného názoru využil výsledky nedávných archeologických výzkumů egyptských papyrů. Rozsáhlé citace textů středověkých směnek (na str. 21 – 24) z publikace J. Faviera: *Zlato a koření*, Garamond, Praha 2006, se však jeví poněkud nadbytečnými.

Třetí část práce je věnována používání směnek v současné praxi. Zde autor na základě svých praktických zkušeností dospěl k závěru, že směnky se v současnosti využívají k zajištění pohledávek. Tento závěr dokládá také odvolávkou na „sdělení pracovnice úvěrového oddělení jedné z našich největších bank (nepřeje si uvádět v této práci své jméno)“ na str. 28. Tato část práce obsahuje také podrobnou analýzu znaků zajišťovací směnky a zajišťovací blankosměnky.

Poslední část práce je věnována problematice směnečných námitek. Autor uvádí stručný výčet nejčastějších směnečných námitek, ovšem bez jejich podrobnější analýzy z hlediska soudní judikatury. Poslední podkapitola práce je věnována kauzálním směnečným námitkám s uvedením vybraných judikátů týkajících se kauzálních námitek. Chybí však zde hlubší teoretická analýza, zobecnění a systematizace uvedené judikatury. Místo toho autor dospívá k poněkud překvapivému závěru, že legislativa by měla omezit možnost podávání relativních námitek.

Největším kladem práce je skutečnost, že autor se snaží ve všech analyzovaných oblastech hledat vlastní závěry, byť někdy diskutabilní. Tuto snahu autora je třeba obzvláště ocenit, protože směnečné právo je někdy vnímáno jako oblast práva, ve které již nelze přinášet nové právně-teoretické závěry. Proto i přes výše uvedené výtky lze ocenit schopnost autora formulovat vlastní závěry.

Autor při zpracování práce využil většinu dostupné odborné literatury z oblasti směnečného práva, včetně pramenů z první poloviny 20. století. Se zahraniční odbornou literaturou pracoval jen v omezeném rozsahu (v podstatě jen s internetovými prameny týkajícími se archeologického výzkumu egyptských papyrů).

Jazyková úroveň práce je dobrá a autor pracuje odpovídajícím způsobem také s citacemi (byť např. v poznámce pod čarou č. 4 chybí údaje o autorech citované práce). Úroveň práce však snižují opakované citace z populárně-naučné publikace o směnkách z roku 1875, které by měly místo spíše ve fejetonu o směnkách, než v diplomové práci, která završuje studium na právnické fakultě.

Formální úprava práce je na kvalitní úrovni. Zvláště lze ocenit pečlivost autora, protože práce téměř neobsahuje žádné tiskové chyby. Autor opakovaně používá slovo

„narozdíl“ místo „na rozdíl“; směnečný platební rozkaz opakovaně uvádí s velkým počátečním písmenem (jako „Směnečný platební rozkaz“); obdobně obecný pojem „krajské soudy“ uvádí na str. 57 s velkým počátečním písmenem (jako „Krajské soudy“); v textu používá neobvyklé označení „Římský Egypt“ a označení „Římská provincie Egypt“ a „Římské“ právo uvádí na str. 59 také s velkými počátečními písmeny.

4. Další vyjádření k práci

Závěr autora na str. 9 o tom, že emisní povolenky mají povahu cenných papírů, je sporný. Emisní povolenky nejsou dle stávající právní úpravy považovány dokonce ani za investiční nástroje a o jejich právní povaze pokračují diskuze na úrovni EU (viz např. veřejnou konzultaci Evropské komise ke směrnici MiFID z prosince 2010).

Na str. 36 autor uvádí diskutabilní názor o přednosti ochrany poctivého nabyvatele směnky před ochranou domnělého směnečného dlužníka, který se stal obětí podvodu (např. byl padělán jeho podpis). Naproti tomu na str. 49 – 50 autor kritizuje formální přístup ke kontrole nepřetržité řady indosamentů, které nezohledňuje nepravost podpisu některého indosanta.

Velmi zajímavý je závěr autora na str. 41, že zatímco absolutní námitky je možné uplatnit proti směnečné pohledávce v jakémkoliv stadiu abstraktnosti, relativní námitky lze uplatnit jen v případě, že směnka nedosáhla vyššího stupně abstraktnosti než formálního.

Na str. 45 autor nerozlišuje mezi převodem a přechodem práv ze směnky a v důsledku toho činí ne zcela přesné závěry.

Zajímavá je kritika přílišného formalizmu soudů (str. 55), pokud jde o princip koncentrace řízení, který má být dle autora aplikován jen v mezích, které stanovil Ústavní soud ve svém citovaném nálezu.

Na str. 57 autor tvrdí, že kauzální námitky tvoří více než 90% směnečné agendy krajských soudů, aniž uvádí zdroj tohoto údaje.

5. Otázky k zodpovězení při obhajobě.

Autor dospěl k závěru, že v současnosti se směnky používají zejména k zajištění úvěrových pohledávek. V rámci obhajoby by se však mohl vyjádřit k otázce, k jakým dalším účelům se v současnosti směnky využívají.

Na str. 9 autor uvádí zajímavé tvrzení, že nemusí být vůbec známo, kdo je výstavcem směnky. V rámci obhajoby by autor mohl objasnit, jak by bylo možné vymáhat práva ze směnky vlastní, u které není známo, kdo je jejím výstavcem.

V souvislosti se závěrem, že určité listiny používané v antickém Egyptě (syngrafy a chirografy) měly povahu směnek, by se autor v rámci obhajoby mohl vyjádřit k otázce, jestli lze tyto listiny považovat za cenné papíry tak, jak je tento právní institut chápán v současnosti.

Ačkoliv je definice směnky, jako listinného cenného papíru, do kterého je vtělena abstraktní peněžitá pohledávka, kterou autor uvádí na str. 10, zajímavou, v rámci obhajoby by autor mohl vysvětlit, čím se dle této jeho definice odlišují směnky od šeků.

Na str. 57 autor přichází s diskutabilním návrhem, aby zákon omezil počet kauzálních námitek. V rámci obhajoby by autor mohl blíže vysvětlit, jak si představuje toto omezení počtu relativních námitek, resp. které ustanovení, kterého zákona by se mělo změnit a jakým způsobem.

6. I přes výše uvedené výhrady, lze ocenit snahu autora o tvořivý přístup a schopnost formulovat vlastní závěry. Proto doporučuji diplomovou práci k obhajobě.

7. Navržený klasifikační stupeň: předběžně hodnotím diplomovou práci stupněm 3.

V Praze dne: 11.4.2011

.....
JUDr. Štefan Elek, Ph.D., LL.M.